

Mai Villadsens grundlovstale

Taler

Mai Villadsen
Politisk ordfører for
Enhedslisten

Dato

5. juni 2021

Indledning

Kære alle sammen.

Tusind tak fordi jeg må komme og tale for jer i dag, på en dag hvor vi fejrer grundloven, frihedsrettighederne og vores demokrati.

Men i dansk politik synes jeg nogle gange, at de demokratiske principper lever samme liv som den der lidt kiksede sweater ens mormor har strikket. Den med det blomstrede motiv, som man har liggende på bunden af tøjskabet det meste af året, men som man lige graver frem til familiefødselsdagen, når mormor kommer forbi. Sådan synes jeg også nogle gange det er med de demokratiske principper. De bliver taget frem, når grundlovsdag står for døren, men ellers lever de en lidt hengemt tilværelse.

FRIHEDSAFSNIT

Demokrati er ikke kun et kryds hvert fjerde år. Det er åbenhed, gennemsigtighed, og at der lægges bånd på magthaverne. Desværre er det ikke helt den kurs, som præger flertallet i Folketinget. De borgerlige regeringer har været dygtige til at fejre friheden og demokratiet på grundlovsdag og samtidig udsætte den danske befolkning for det ene indgreb i frihedsrettighederne efter det andet og en nærmest grænseløs overvågning. Den socialdemokratiske regering har desværre ikke grundlæggende skiftet kurs. Også med dem oplever vi, at det halter noget med at leve op til de fine idealer.

”Med overvågning stiger friheden”, kunne man høre i den offentlige debat for to år siden. Det var ord, som man skulle tro kom fra en gammel sovjetleder eller fra den amerikanske facebook-milliardær Mark Zuckerberg. Men ordene kom på Folketingets talerstol, fra den socialdemokratiske justitsminister Nick Hækkerup.

Regeringen vil altså have mere overvågning, selvom der er over 1,5 millioner overvågningskameraer i Danmark og eksperter vurderer, at vi er et af de mest videoovervågede lande i verden. 1,5 millioner overvågningskameraer. Det svarer til ét kamera for hver fjerde borger. Hvis det ikke drejede sig om overvågning, men om voksne pr. barn i daginstitutionerne, så er det faktisk dét man ville kalde en decideret god normering. Hvis overvågning giver frihed, så burde Nordkorea være det frieste land i verden. Det giver simpelthen ingen mening.

Lige nu ruller endnu en overvågningskandale. Forsvarets Efterretningstjeneste har tilsyneladende givet amerikanerne adgang til at overvåge vores naboer i Sverige, Norge og Tyskland. De har tilladt spionage imod toppolitikere i de lande. Den samme tjeneste, som blev berygtet for at rette overvågningskanonerne imod den danske befolkning.

Jeg er sikker på, at det bliver svært at komme til bunds i sagen og at regeringen vil stejle over ethvert forslag til om mere åbenhed og eftersyn af efterretningstjenestens aktiviteter. Men lad mig sige det helt klart. Det er ikke sådan vi arbejder i et demokrati. Vi skal være gode naboer og ikke invitere en stormagt til at stå og kigge ind over ligusterhækken og ind i dagligstuerne hos vores nabolande i Sverige, Tyskland og Norge. Stik imod både vores principper og vores interesser.

Derfor vil jeg bruge anledningen til at sige helt klart til statsminister Mette Frederiksen: Vi skal give vores naboer en klar undskyldning og undersøge sagen til bunds, så den danske efterretningstjeneste eller den amerikanske efterretningstjeneste ikke én gang til krænker vores naboer eller den danske befolkning.

Nick Hækkerup mente at overvågning gav tryghed, som så igen gav frihed. Det er på tide at vende Nick Hækkerups forvrøvede sætning om. Frihed giver tryghed. Frihed og demokrati lever nemlig kun, hvis vi kan regne med at vi ikke

bliver overvåget af hverken staten, private virksomheder eller efterretningstjenester. Vores frihedsrettigheder skal respekteres. Det skal vi stå vagt om. Også når det er svært og ikke bare kommer af sig selv. Hvis vi opgiver vores principper, så snart USA ånder os i nakken, så er de ikke meget værd. Det skal vi simpelthen gøre bedre.

Statsborgerskab - alle skal være en del af fællesskabet

Jeg tror på, at det er vigtigt for et demokrati, at vi ikke har et a-hold og et b-hold af mennesker med forskellige rettigheder. Hvor nogen er mere en del af fællesskabet end andre.

Men det er vi i høj grad ved at få i Danmark. Det kan godt være, man ikke mærker det så meget, når man, ligesom mig, tilhører forskellige nuancer af pæredansk gennem generationer. Men jeg kan garantere, at det er noget, der mærkes af mange, som har en anden baggrund end etnisk dansk.

For mange, oplever, at der bliver sat spørgsmålstegn ved deres ret til at være her og være en del af fællesskabet hver eneste dag. Og det slider på mennesker.

Én af dem er den socialrådgiverstuderende Noor på 25, som DR3 har fulgt. Noor kom til Danmark, da hun var spæd, men kæmper stadig for at blive ”dansker” på papiret. Hun søgte om permanent ophold, da hun blev 18, men hun fik det ikke.

Hun beskriver følelsen sådan her:

“Da jeg var 18 år og fik afslag, forstod jeg det ikke. Jeg har aldrig følt mig anderledes end mine venner. Jeg føler mig fremmedgjort i det land, hvor jeg har hjemme.” ” For mig føles det at blive kaldt udlænding som et stort klask i hovedet.”

Der er mange måder, det påvirker ens liv på, når man kun har midlertidig opholdstilladelse. For eksempel, kan man ikke få lån i banken. Så Noor kan ikke købe en lejlighed eller tage lån til at erstatte det udbrændte køleskab – og da hun begyndte på HF, skrev hun de første seks måneder sine afleveringer på en Iphone, fordi hun ikke kunne låne til en computer.

Og selvom Noor kalder Danmark for sit hjem, gik i børnehave her, lærte at cykle her. Afsluttede 9. klasse med karameller i hånden her, og har sin familie - far, mor og søskende her i Danmark, så går der rigtig mange år, før hun i sidste ende kan få statsborgerskab – for det skal man have fuldtidsarbejde i flere år for at få ret til.

Og derfor kan mange unge som Noor, der har boet i Danmark nærmest hele livet, ikke være en del af demokratiet og stemme til vores folketingsvalg.

Nu er det så ovenikøbet blevet endnu sværere at få statsborgerskab. For nylig vedtog et flertal i Folketinget, at hvis du som 16-årig får en betinget fængselsdom så er du permanent udelukket fra at blive dansk statsborger. Og vi har allerede set eksempler: En ung fyr havde snydt med tallene på sit karakterblad fra Folkeskolen. Nu kan han skyde en hvid pil efter at blive dansk statsborger. Også selvom han kommer til at bo i Danmark resten af sit liv.

Selvfølgerlig skal man ikke begå kriminalitet. Men at bøde for sin ungdoms fejl, resten af sit liv, selvom man har udestået sin straf, mener jeg er uretfærdigt og forkert.

Vi får en større og større gruppe mennesker i Danmark, som har ret til at være her i landet, som måske endda på alle måder er danske, men som lever hele deres liv uden at være danske statsborgere. Uden at kunne stemme til et folketingsvalg. Uden at være en fulgyldig del af fællesskabet.

Et stærkt samfund bygger på det modsatte. På lige rettigheder. Og alle, der har udsigt til at bo og leve i Danmark hele deres liv skal have den helt grundlæggende sikkerhed: At Danmark, det også er jeres hjem, jeres fremtid, jeres fællesskab.

Grøn grundlov

Vi skal hvert år fejre grundloven og vores demokratiske principper. Men vi skal også turde udvikle dem. Vi skal have modet til at tilpasse grundloven til den virkelighed, vi lever i nu.

Derfor, skal klimaet og naturen selvfølgelig også have en plads i vores grundlov.

Faktisk har 149 lande allerede grønne rettigheder eller klima- og miljøbeskyttelse skrevet ind i deres grundlov eller forfatning. Den klub er Danmark ikke med i. Det synes jeg er trist.

For rundt omkring os forsvinder sommerfugle, bier, frøer, blomster og fuglearter for altid. Vi er i gang med at ødelægge levegrundlaget for mange arter med en uhyggelig hast. Og frarøve natur fra kommende generationer. Men de har reelt ingen beskyttelse imod generationstyveriet.

Og den klimakrise vi står i, vil også få enorme konsekvenser allerede for næste generation. De børn, der på denne solskinsdag tumler rundt på legepladsen med solcreme og sommerhatte, vil opleve en forandret verden, med ødelæggende oversvømmelser, tørke, hungersnød og klimaflygtninge i millionvis.

Derfor skal vi opdatere grundloven, så beskyttelsen af natur- og klimaet står klokkeklart. For det bliver mere og mere tydeligt, hvor stort et indgreb, det er i vores alle sammens liv, hvis vi ikke passer godt på klimaet og naturen. Og at indånde rent luft og drikke rent vand, burde være rettigheder på lige linje med ligestilling og adgang til uddannelse. Det er nemlig med til at sikre os tryghed og frihed.

Derfor burde det være en bunden opgave for fællesskabet, og stå direkte i grundloven, at vores klima, miljø og natur skal beskyttes.

Afslutning

Som jeg sagde i starten, så er det i øjeblikket lidt med de demokratiske værdier, som det er med mormors sweater. De kommer mest frem på grundlovsdag. Det synes jeg, vi kan gøre meget bedre.

Og jeg synes, at alle de lovprisnings-ord, der bliver sagt om vores demokrati de forpligter. Hvis vi virkelig er så glade for de værdier, som alle rejser rundt med i dag, så lad os da handle efter dem hver eneste dag. Så lad os da minde hinanden om, hvor vigtigt det er, at alle er med i fællesskabet, at fremtidige generationer beskyttes og nyder godt af frihedsrettighederne. Og ikke mindst den her simple værdi: At vores samfund ikke skal være bygget på et a- og et b-hold, men på fællesskab og sammenhold.

Rigtig god grundlovsdag.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Enhedslisten, Grundlovstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mai-villadsens-grundlovstale-2021>